

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē
॥ catuḥsaptatitamah sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ catuḥsaptatitamah sargaḥ ॥

jāmbavadādēśēna hanumatā himālayāddivyaauṣadhīnām
parvatasyānayanam tāsām gandhēna śrīrāmalakṣmaṇayōḥ
samēśām vānarāṇām ca svāsthyalābhaḥ

tayōstadāsāditayō raṇāgrē
mumōha sainyam hariyūthapānām |
sugrīvanīlāṅgadajāmbavantō
na cāpi kiñcit pratipēdirē tē || 6.74.1 ||

tatō viṣaṇṇam samavēkṣya sarvaṃ
vibhīṣaṇō buddhimatām variṣṭhaḥ |
uvāca śākhāmṛgarājavīrā -
nāśvāsayannapratimairvacōbhiḥ || 6.74.2 ||

mā bhaiṣṭa nāstyatra viṣādakālō
yadāryaputrau hyavaśau viṣaṇṇau |
svayambhuvō vākyamathōdvahantau
yatsāditāvindrajitāstrajālaiḥ || 6.74.3 ||

tasmai tu dattaṃ paramāstramētat
svayambhuvā brāhmamamōghavīryam |

tanmānayantau yudhi rājaputrau
nīpātītau kō'tra viśādakālah || 6.74.4 ||

brāhmamastraṃ tatō dhīmān
mānayitvā tu mārutiḥ |
vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
hanūmānidamabravīt || 6.74.5 ||

asminnastrahatē sainyē
vānarāṇāṃ tarasvinām |
yō yō dhārayatē prāṇāṃ -
staṃ tamāśvāsayaṅvahē || 6.74.6 ||

tāvubhau yugapad vīrau
hanūmadrākṣasōttamau |
ulkāhastau tadā rātrau
raṇaśīrṣē vicēratuḥ || 6.74.7 ||

bhinnalāṅgūlahastōru -
pādāṅguliśīrōdharaiḥ |
sravadbhiḥ kṣatajaṃ gātraiḥ
prasravadbhiḥ samantataḥ || 6.74.8 ||

patitaiḥ parvatākārai -
rvānarairabhisaṃvṛtām |
śastraiśca patitairdīptai -
rdadṛśātē vasundharām || 6.74.9 ||

sugrīvamaṅgadaṃ nīlaṃ
śarabhaṃ gandhamādanam |

jāmbavantam suṣēnam ca
vēgadarśinamēva ca || 6.74.10 ||

maindam nalam jyōtirmukham
dvividam cāpi vānaram |
vibhīṣaṇō hanūmāmśca
dadṛśātē hatān raṇē || 6.74.11 ||

saptaśaṣṭirhatāḥ kōṭyō
vānarāṇām tarasvinām |
ahnaḥ pañcamaśēṣēṇa
vallabhēna svayambhuvah || 6.74.12 ||

sāgaraughanibham bhīmam
drṣṭvā bāṇārditam balam |
mārgatē jāmbavantam ca
hanūmān savibhīṣaṇaḥ || 6.74.13 ||

svabhāvajarayā yuktaḥ
vṛddham śaraśataiścitam |
prajāpatisutam vīram
śāmyantamiva pāvakam || 6.74.14 ||

drṣṭvā samabhisaṅkramya
paulastyō vākyamabravīt |
kaccidārya śaraistīkṣṇai -
rna prāṇā dhvaṃsitāstava || 6.74.15 ||

vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
jāmbavānṛkṣapuṅgavaḥ |

kṛcchrādabhyudgiran vākya -
 midam vacanamabravīt || 6.74.16 ||

nairṛtēndra mahāvīrya
 svarēṇa tvābhilakṣayē |
 viddhagātraḥ śitairbāṇai -
 rna tvām paśyāmi cakṣuṣā || 6.74.17 ||

añjanā suprajā yēna
 mātariśvā ca suvrata |
 hanūmān vānaraśrēṣṭhaḥ
 prāṇān dhārayatē kvacit || 6.74.18 ||

śrutvā jāmbavatō vākya -
 movācēdam vibhīṣaṇaḥ |
 āryaputrāvatikramya
 kasmāt prcchasi mārutim || 6.74.19 ||

naiva rājani sugrīvē
 nāṅgadē nāpi rāghavē |
 ārya sandarśitaḥ snēhō
 yathā vāyusutē paraḥ || 6.74.20 ||

vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
 jāmbavān vākyamabravīt |
 śṛṇu nairṛtaśārdūla
 yasmāt prcchāmi mārutim || 6.74.21 ||

asmiñjīvati vīrē tu
 hatamapyahataḥ balam |

hanūmatyujjhitaprāṇē

jīvantō'pi mṛtā vayam || 6.74.22 ||

dharatē mārutistāta

mārutapratimō yadi |

vaiśvānarasamō vīryē

jīvitāśā tatō bhavēt || 6.74.23 ||

tatō vṛddhamupāgamyā

vinayēnābhyavādayat |

gr̥hya jāmbavataḥ pādau

hanūmān mārutātmajaḥ || 6.74.24 ||

śrutvā hanūmatō vākyaṃ

tadā vivyathitēndriyaḥ |

punarjātamivātmānaṃ

manyatē smarkṣapuṅgavaḥ || 6.74.25 ||

tatō'bravīnmahātējā

hanūmantaṃ sa jāmbavān |

āgaccha hariśārdūla

vānarāṃstrātumarhasi || 6.74.26 ||

nānyō vikramaparyāpta -

stvamēṣāṃ paramaḥ sakhā |

tvatparākramakālō'yaṃ

nānyaṃ paśyāmi kañcana || 6.74.27 ||

ṛkṣavānaravīrāṇā -

manīkāni praharṣaya |

viśalyau kuru cāpyētau
sāditau rāmalakṣmaṇau || 6.74.28 ||

gatvā paramamadhvāna -
muparyupari sāgaram |
himavantaṃ nagaśrēṣṭhaṃ
hanūman gantumarhasi || 6.74.29 ||

tataḥ kāñcanamatyucca -
mṛṣabhaṃ parvatōttamam |
kailāsaśikharaṃ cātra
drakṣyasyariniśūdana || 6.74.30 ||

tayōḥ śikharayōrmadhyē
pradīptamatulaprabham |
sarvauśadhiyataṃ vīra
drakṣyasyōśadhiparvatam || 6.74.31 ||

tasya vānaraśārdūla
catasrō mūrdhni sambhavāḥ |
drakṣyasyōśadhayō dīptā
dīpayantīrdiśō daśa || 6.74.32 ||

mṛtasañjīvanīm caiva
viśalyakaraṇīmapi |
suvarṇakaraṇīm caiva
sandhānīm ca mahauśadhīm || 6.74.33 ||

tāḥ sarvā hanuman grhya
kṣipramāgantumarhasi |

āśvāsaya harīn prāṇai -
 ryōjya gandhavahātmaja || 6.74.34 ||

śrutvā jāmbavatō vākyaṃ
 hanūmān mārutātmajaḥ |
 āpūryata balōddharṣai -
 rvāyuvēgairivārṇavaḥ || 6.74.35 ||

sa parvatataṭāgrasthaḥ
 pīḍayan parvatōttamam |
 hanūmān drśyatē vīrō
 dvitīya iva parvataḥ || 6.74.36 ||

haripādavinirbhagnō
 niṣasāda sa parvataḥ |
 na śasāka tadātmānaṃ
 vōḍhum bhṛśanipīḍitaḥ || 6.74.37 ||

tasya pēturnagā bhūmau
 harivēgācca jajvaluḥ |
 śṛṅgāṇi ca vyaśīryanta
 pīḍitasya hanūmatā || 6.74.38 ||

tasmin sampīḍyamānē tu
 bhagnadrumaśilātalē |
 na śēkurvānarāḥ sthātum
 ghūrṇamānē nagōttamē || 6.74.39 ||

sā ghūrṇitamahādvārā
 prabhagnagr̥hagōpurā |

laṅkā trāsākulā rātrau
 pranṛttēvābhavat tadā || 6.74.40 ||

pr̥thivīdharasaṅkāśō
 nipīḍya pr̥thivīdharam |
 pr̥thivīm kṣōbhayāmāsa
 sārṇavām mārutātmajaḥ || 6.74.41 ||

ārurōha tadā tasmā -
 ddharirmalayaparvatam |
 mērumandarasaṅkāśam
 nānāprasravaṇākulam || 6.74.42 ||

nānādrumalatākīrṇam
 vikāsikamalōtpalam |
 sēvitam dēvagandharvaiḥ
 ṣaṣṭiyōjanamucchritam || 6.74.43 ||

vidyādhairmunigaṇai -
 rapsarōbhirniṣēvitam |
 nānāmṛgagaṇākīrṇam
 bahukandaraśōbhitam || 6.74.44 ||

sarvānākulayaṁstatra
 yakṣagandharvakinnarān |
 hanūmān mēghasaṅkāśō
 vavṛdhē mārutātmajaḥ || 6.74.45 ||

padbhyām tu śailamāpīḍya
 vaḍavāmukhavanmukham |

vivṛtyōgraṃ nanādōccai -

strāsayan rajanīcarān || 6.74.46 ||

tasya nānadyamānasya

śrutvā ninadamuttamam |

laṅkāsthā rākṣasavyāghrā

na śēkuḥ spanditum kvacit || 6.74.47 ||

namaskṛtvā samudrāya

mārutirbhīmavikramaḥ |

rāghavārthē paraṃ karma

samīhata parantapaḥ || 6.74.48 ||

sa pucchamudyamya bhujāṅgakalpaṃ

vinamya prṣṭhaṃ śravaṇē nikucya |

vivṛtya vaktraṃ vaḍavāmukhābha -

māpupluvē vyōmni sa caṇḍavēgaḥ || 6.74.49 ||

sa vṛkṣakhaṇḍāṃstarasā jahāra

śailāñśilāḥ prākṛtavānarāṃśca |

bāhūruvēgōdgatasampraṇunnā -

stē kṣīṇavēgāḥ salilē nipētuḥ || 6.74.50 ||

sa tau prasāryōragabhōgakalpau

bhujau bhujāṅgārinikāśavīryaḥ |

jagāma śailaṃ nagarājamagryaṃ

diśaḥ prakarṣanniva vāyusūnuḥ || 6.74.51 ||

sa sāgaraṃ ghūrṇitavīcimālaṃ

tadambhasā bhrāmitasarvasattvam |

samīkṣamāṇaḥ sahasā jagāma
cakraṃ yathā viṣṇukarāgramuktam || 6.74.52 ||

sa parvatān pakṣigaṇān sarāṃsi
nadīstaṭākāni purōttamāni |
sphītāñjanāmstānapi sampravīkṣya
jagāma vēgāt pitṛtulyavēgaḥ || 6.74.53 ||

ādityapathamāśritya
jagāma sa gataśramaḥ |
hanūmāmstvaritō vīraḥ
pitustulyaparākramaḥ || 6.74.54 ||

javēna mahatā yuktō
mārutirvātaramhasā |
jagāma hariśārdulō
diśaḥ śabdēna nādayan || 6.74.55 ||

smarañjāmbavatō vākyam
mārutirbhīmavikramaḥ |
dadarśa sahasā cāpi
himavantaṃ mahākapiḥ || 6.74.56 ||

nānāprasravaṇōpētaṃ
bahukandaranirjharam |
śvētābhracayasaṅkāśaiḥ
śikharaiścārudarśanaiḥ |
śōbhitaṃ vividhairvrkṣai -
ragamat parvatōttamam || 6.74.57 ||

sa taṃ samāsādyā mahānagēndra -
 matipravṛddhōttamahēmaśṛṅgam |
 dadarśa puṇyāni mahāśramāṇi
 surarṣisaṅghōttamasēvitāni || 6.74.58 ||

sa brahmakōśaṃ rajatālayaṃ ca
 śakrālayaṃ rudraśarapramōkṣam |
 hayānanaṃ brahmaśiraśca dīptaṃ
 dadarśa vaivasvatakiṅkarāṃśca || 6.74.59 ||

vahnyālayaṃ vaiśravaṇālayaṃ ca
 sūryaprabhaṃ sūryanibandhanaṃ ca |
 brahmālayaṃ śaṅkarakārmukaṃ ca
 dadarśa nābhiṃ ca vasundharāyāḥ || 6.74.60 ||

kailāsamagryaṃ himavacchilāṃ ca
 taṃ vai vṛṣaṃ kāñcanaśailamagryam |
 pradīptasarvauṣadhisampradīptaṃ
 dadarśa sarvauṣadhiparvatēndram || 6.74.61 ||

sa taṃ samīkṣyānalarāśidīptaṃ
 visismiyē vāsavadūtasūnuḥ |
 āplutya taṃ cauṣadhiparvatēndraṃ
 tatrauṣadhīnāṃ vicayaṃ cakāra || 6.74.62 ||

sa yōjanasahasrāṇi
 samatītya mahākapiḥ |
 divyauṣadhidharaṃ śailaṃ
 vyacaranmārutātmajaḥ || 6.74.63 ||

mahauśadhyastataḥ sarvā -
 stasmin parvatasattamē |
 vijñāyārthinamāyāntaṁ
 tatō jagmuradarśanam || 6.74.64 ||

sa tā mahātmā hanumānapaśyaṁ -
 ścukōpa rōṣācca bhṛśaṁ nanāda |
 amṛṣyamāṇō'gnisamānacakṣu -
 rmahīdharēndraṁ tamuvāca vākyam || 6.74.65 ||

kimētadēvaṁ suvinīścitaṁ tē
 yad rāghavē nāsi kṛtānukampaḥ |
 paśyādya madbāhubalābhibhūtō
 vikīrṇamātmānamathō nagēndra || 6.74.66 ||

sa tasya śṛṅgaṁ sanagaṁ sanāgaṁ
 sakāñcanaṁ dhātusahasrajuṣṭam |
 vikīrṇakūṭaṁ jvalitāgrasānuṁ
 pragṛhya vēgāt sahasōnmamātha || 6.74.67 ||

sa taṁ samutpāṭya khamutpapāta
 vitrāsyā lōkān sasurāsurēndrān |
 saṁstūyamānaḥ khacarairanēkai -
 rjagāma vēgād garuḍōgravēgaḥ || 6.74.68 ||

sa bhāskarādhvānamanuprapanna -
 staṁ bhāskarābhaṁ śikharaṁ pragṛhya |
 babhau tadā bhāskarasannikāśō
 ravēḥ samīpē pratibhāskarābhaḥ || 6.74.69 ||

sa tēna śailēna bhṛśaṃ rarāja
 śailōpamō gandhavahātmajastu |
 sahasradhārēṇa sapāvakēna
 cakrēṇa khē viṣṇurivārpitēna || 6.74.70 ||

taṃ vānarāḥ prēkṣya tadā vinēduḥ
 sa tānapī prēkṣya mudā nanāda |
 tēṣāṃ samutkr̥ṣṭaravaṃ niśamya
 laṅkālayā bhīmataram vinēduḥ || 6.74.71 ||

tatō mahātmā nīpapāta tasmin
 śailōttamē vānarasainyamadhyē |
 haryuttamēbhyaḥ śirasābhivādyā
 vibhīṣaṇaṃ tatra ca sasvajē saḥ || 6.74.72 ||

tāvapyubhau mānuṣarājaputrau
 taṃ gandhamāghrāya mahauṣadhīnām |
 babhūvatustatra tadā viśalyā -
 vuttasthuranyē ca haripravīrāḥ || 6.74.73 ||

sarvē viśalyā virujāḥ kṣaṇēna
 haripravīrāśca hatāśca yē syuḥ |
 gandhēna tāsāṃ pravarauṣadhīnām
 suptā niśāntēṣviva samprabuddhāḥ || 6.74.74 ||

yadāprabhṛti laṅkāyāṃ
 yudhyantē harirākṣasāḥ |
 tadāprabhṛti mārtha -
 mājñayā rāvaṇasya ca || 6.74.75 ||

yē hanyantē raṇē tatra
rākṣasāḥ kapikuñjaraiḥ |
hatā hatāstu kṣipyantē
sarva ēva tu sāgarē || 6.74.76 ||

tatō harirgandhavahātmajastu
tamōśadhīśailamudagravēgaḥ |
nināya vēgāddhimavantamēva
punaśca rāmēṇa samājagāma || 6.74.77 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē
yuddhakāṇḍē catuḥsaptatitamaḥ sargaḥ ||